

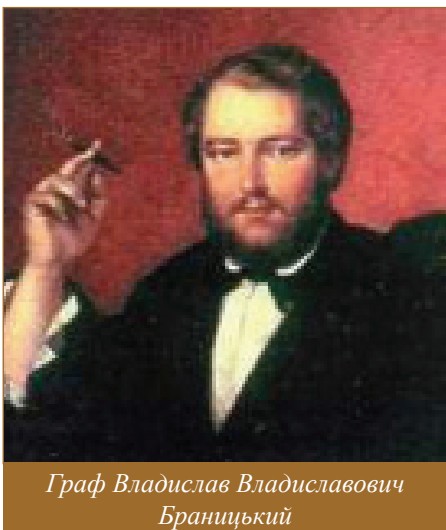
140 років Саливонківському цукровому заводу: традиції, перевірені часом

У 2013 році Саливонківський цукровий завод відзначає важливий ювілей - 140-років від дня заснування. Його історія – це безперервні хроніки досягнень трудового колективу підприємства: його мудрих керівників та високопрофесійних й відданих своїй справі працівників.

Історія цього славетного підприємства розпочалась, коли на місці згорілої винокурні в селі Саливонки Київської губернії графи Браницькі вирішили побудувати цукроварню. На території України в ті часи якраз вирувала «цукрова лихоманка» - з 1837 року, коли був побудований перший цукровий завод, і до 1895 року було введено в експлуатацію 60 цукроварних підприємств.

Варто зазначити, що влада цілком сприяла розвитку буряківництва та цукрової промис-

Граф Владислав Владиславович Браницький

ловості на родючих українських землях. Будівництво перших цукрових заводів і ті прекрасні перспективи, які обіцяло виробни-

Графиня Марія Євстафіївна Сапега-Браницька

цтво цукру, викликало серед поміщиків справжній бум. Найпопулярнішою темою, яка з цікавістю обговорювалася на балах і у фойє театрів, в салонах і на дворянських зборах, було виробництво цукру. У багатьох періодичних виданнях широко пропагувалося бурякоцукрове виробництво як найбільш ефективний спосіб підвищення прибутковості сільського господарства. Як свідчать історичні документи, середній за мірками того часу цукровий завод щорічно давав до 20 відсотків прибутку на вкладений в підприємство капітал. Така висока рентабельність і зумовила

швидке зростання цукрової промисловості. [5].

Не залишились осторонь і графи Браницькі, які у 1873 році ввели в експлуатацію Саливонківський цукровий завод. Підприємство виправдало сподівання магнатів і довгий час тримало пальму першості за прибутковістю серед васильківських маєтностей Браницьких.

Владислав Владиславович Браницький чимало подорожував як у приватних, так і в господарських справах. Саме із далеких мандрів він і привіз свою дружину парижанку Марію Сапегу, яка виявилась талановитою керівницею та господарницею. Оскільки граф Браницький постійно перебував у роз'їздах, управляючи великими володіннями родини, керувала підприємством його дружина Марія Євстафіївна Сапега-Браницька.

Після смерті Владислава Владиславовича у 1884 році Марія Євстафіївна очолила, самостійно вела сімейні справи і залишалась місцевою землевласницею аж до 1918 року.

Погляд вглиб історії: дореволюційні часи

У перші роки роботи заводу

Перша цегляна будівля заводу, 1883 рік

добова переробка цукрових буряків становила 180 тонн. Вихід цукру складав 3-5% до ваги цукрової сировини. Річне виробництво не перевищувало 800 тонн.

У ті часи робота на цукрових заводах була досить важкою. Як свідчать джерела: *«Саливонківський завод у сезон варіння цукру (він тривав 4-5 місяців) працював у дві зміни. Кожна зміна тривала по 12 годин. Двічі на добу - о 12 годині дня і о 12 годині ночі, - сильний гудок сповіщав про початок роботи нової зміни. Відпочинок на сніданок і після обіду тривав усього 30 хвилин. Зарплата була мізерною - за місяць роботи без вихідних чоловікам платили по 5-6 рублів, а жінкам і підліткам по 3-4 рубля. Працювати робітникам доводилося в надзвичайно тяжких умовах - при високій температурі та вологості в цехах».* [2]

Звичайно ж, в колективі зріло невдоволення. Підігрівало обурення працівників і жорстоке відношення прикажчиків. Останньою краплею і приводом до організованого виступу робітників заводу в грудні 1876 року став випадок, коли прикажчик Семякін побив трьох дівчат-підлітків. Обурені робітники оголосили страйк. Робота заводу на певний час була зупинена. Страйкарі висунули свої вимоги керівництву щодо припинення знущання над робітниками. Згодом страйк було придушено силами 70-го піхотного полку, який на той час був розквар-

тирований в селі Гребінки. Військовими були проведені арешти найактивніших робітників - організаторів страйку: М. Сафонова, В. Устимцева, М. Кравченка та А. Войтенка.

Страйк цукроварів Саливонківського цукрового заводу став історичною подією та мав великий вплив на робітничий рух в Україні 60-90-х років XIX століття. Розправа над цукроварями викликала хвилю обурення робітників інших цукрових заводів Київської губернії. У знак солідарності страйки пройшли на багатьох підприємствах.

У 1880-х роках, після незначного оновлення устаткування, за даними «Ежегодников сахарной промышленности», виробничо-технічні показники підприємства покращились: середня тривалість роботи заводу становила 76 діб, добова переробка цукрових буряків - 466 тонн, вихід цукру - 7,93%, річний виробіток цукру - 2,82 тисяч тонн.

31 грудня 1881 року напередодні нового року завод згорів, а вже у 1883 році був відбудований графинею Браницькою за паровою схемою. Його потужність досягла 2032 тонн цукру за сезон. Після побудови нового корпусу на ньому працювало вже понад 700 працівників.

До наших днів дійшло таке описання тогочасного підприємства: *«При заводі состоить всей земли 59 десятин, в том числе под заводскими строениями 23 десятины, неудобной земли - 23 десятины, под огородами - 13 десятин. Завод*

этот основан в 1873 году и после пожара 1882 года вновь построен в 1883 году по паровой системе; выделяет сахар-песок и застрахован в Первом Российском страховом обществе». [3]

Станом на **1883 рік** завод був обладнаний 13-ма паровими котлами (вугілля для них привозили з Донбасу), а також мав цілий ряд технологічних новинок: насоси, дифузори, «Архімедові гвинти», «транспортер, состоящий из бесконечного пенькового полотна, служивший для подачи свекловичицы к двум элеваторам».

У той час на заводі було декілька відділень: відділ для миття та фільтрації, бурякове відділення, сокодобувне відділення тощо. Кінно-залізні дороги слугували для вивозу виробничих відходів. Більшість заводських приміщень опалювалися невеличкими пічками і навіть мали електричне освітлення. Оскільки виробництво було досить травматичне, Марія Євстафіївна Браницька побудувала при заводі лікарню на 32 ліжка.

На рубежі століть

Рубіж XIX і XX століть характеризується завершенням промислового перевороту та переходом до індустріалізації. Ці широкомасштабні суттєві зміни відбувалися в надзвичайно складних умовах, адже Російська імперія, як і більшість країн світу, **у 1900-1903 роках** переживала економічну кризу, від якої оговталась лише **в 1909-1913 роках**.

Цей період був непростим і для Саливонківського цукрового заводу. Нове XX-те століття розпочалося стрімким розвитком науки та техніки. Вчора ще нові технології та обладнання

Майстри Саливонківського цукрового заводу, 20-ті роки XX століття

швидко застарівали. Незважаючи на високі техніко-економічні показники роботи - одні з найвищих серед цукрових заводів Російської імперії, як і більшість тогочасних промислових підприємств, завод потребував реконструкції виробництва.

У 1900 році на підприємстві працювало 720 робітників: із них 250 чоловік - місцеві жителі, а решта - з Могильовської, Чернігівської та інших губерній. Більшість виробничих процесів не було механізовано і здійснювалось вручну. Денний заробіток робітника складав до 20 копійок при тому, що робоча зміна тривала 12-14 годин. Умови праці залишали бажати кращого - робітники мешкали в заводських казармах по 50-60 осіб, а плата за проживання становила половину заробітку. Охороною праці ніхто не опікувався, а це часто приводило до нещасних випадків на виробництві.

Підприємство потребувало змін і вже у 1908 році на заводі було розпочато модернізацію. Цього року управляючий підприємством К. Нарбут повідомив фабричному інспектору Київської губернії, що на заводі було демонтовано 8 парових котлів, які вирішено замінити іншими - котлами нової модифікації, що виготовлялися у Сосновиці (нинішня територія Польщі).

У 1914 році була закінчена перша реконструкція. Після модернізації устаткування зі збільшенням виробничої потужності та значним удосконаленням технологічної схеми переробки буряків Саливонківський цукровий завод став одним з найбільших в Російській імперії.

У результаті переоснащення завод почав переробляти 1090 тонн цукрових буряків за добу; вихід цукру збільшився до 13,22%, а загальні втрати цукру при виробництві та в кормовій патоці складала 4,19% до ваги цукрової сировини.

Під час Першої світової війни виробництво цукру на Саливонківському цукровому за-

воді значно зменшилося, а під час революції майже припинилось, оскільки підприємство було повністю зруйноване.

Через своє географічне розташування поряд з Києвом завод постійно знаходився в епіцентрі воєнних дій. Влада переходила то до Центральної Ради, то до більшовиків, то до німців, то до Директорії.

Так, **у серпні 1918 року**, вибивши німців, село Гребінки, в якому розташований завод, зайняли вояки Петлюри, а вже в грудні **1919 року** війська Червоної Армії під командуванням Муравйова.

Період народногосподарської індустріалізації

У 1921 році підприємство відновило свою роботу і виробило першу продукцію в кількості 360 тонн цукру. А через рік збільшило виробництво до 3990 тонн.

До 1922 року на цукровому заводі залишалася стара адміністрація, яка негативно ставилася до Радянської влади і намагалася підтримувати старі дореволюційні порядки, й нерідко займалася саботажем.

Важливі революційні зміни сталися, коли **в січні 1923 року** був створений партійний осередок на чолі з комуністом Харитоним Возним. На рік раніше розпочав свою діяльність комсомольський осередок, очолюваний молодим робітником Г.А. Каленським. Комсомольці організували профтехнічні курси для молоді, налагодили роботу заводського клубу, взяли за організацію сільської бібліотеки, яка працює й сьогодні.

Не минули завод і страшні роки голодомору **1921-1922 та 1932-1933 років**. У 1921 році через катастрофічну посуху, що охопила південь України, а у 1932-1933 роках внаслідок відповідної політики уряду, більшість населення України потерпало від страшного голоду, який уніс життя сотень працівників заводу. Чорними сторінками вписані в історію колективу часи сталінських репресій **1937-1938 років**.

Незважаючи на лихоліття тих часів, підприємство продовжувало працювати.

Протягом **1930-1932 років** завод знову було реконструйовано. Були встановлені більш досконалі фільтри дифузійного соку в сокоочисному відділенні, механізовано подачу буряків, споруджено нову електростанцію. Першим електриком заводу став Осіпенко І.П. Все це сприяло поліпшенню технологічного процесу, збільшенню потужності підприємства та зростанню продуктивності праці.

У 30-х роках виробництво перевищило довоєнний рівень. На заводі набув обертів стаханівський рух. Одним з перших засновників стаханівських традицій став апаратник Семен Захарович Яровий. Він брав участь в Надзвичайному VIII Всесоюзному з'їзді Рад **у 1936 році**.

Річний виробіток цукру в ці роки становив 14,1 тисяч тонн, або 131% до рівня 1914 року.

У 1936-1940 роках завод щороку виробляв 15-16 тисяч тонн цукру. За досягнення в оборонній та спортивній роботі молодь, серед якої були й працівники цукрового заводу, в **1940 році** завоювала Перехідний Червоний Прапор Республіканської Ради товариства «Цукровик».

Перед початком Великої Вітчизняної Війни, в сезон **1940-1941 років** була досягнута продуктивність переробки 1361 тонна буряків за добу. Цукор, вироблений на Саливонківському заводі, став одним з найкращих за якістю - його кольоровість не перевищувала 0,6-0,7 одиниць Штаммера.

«Війна! Яке пекуче слово...»

Напад гітлерівської Німеччини на нашу країну зупинив роботу підприємства. У період Великої Вітчизняної Війни завод знаходився на окупованій території. Вже в перші дні війни сотні працівників заводу було відправлено до діючої армії та розпочато евакуацію устаткування в східні райони країни. А 19 липня **1941 року** німецькі війська окупували

Ветерани Великої Вітчизняної Війни, 1998 рік

Саливонківський цукровий завод.

На підприємстві діяли підпільні організації, одну з яких очолював Т.О. Копитін. Підпільники цукрового заводу розповсюджували листівки, проводили диверсії на підприємстві, під'їзних коляях, збирали зброю та заготовляли медикаменти. Членами штабу підпільної організації, що діяла на цукровому заводі, були медфельдшер Гребінківської лікарні Н.В. Грушевець та шофер Саливонківського бурякорадгоспу І.С. Омельченко. **31 грудня 1943 року** цукровий завод було визволено Радянською Армією.

Відступаючи з України, німці, знищували все на своєму шляху і, в першу чергу, промисловість. Не став виключенням і Саливонківський цукровий завод, який було фактично вщент зруйновано. Збитки, завдані підприємству, становили близько 5 мільйонів рублів.

З самого початку Великої Вітчизняної Війни більшість кваліфікованих працівників пішла на фронт. Багато з них віддали своє життя за нашу Батьківщину. **За активну Участь на фронтах війни нагороджено орде-**

нами і медалями 74 робітника заводу, серед яких: Копилов Георгій Сергійович, Самойленко Сила Федорович, Головатий Федір Максимович, Коваленко Федір Наумович, Таран Микола Філімонович, Яценко Федір Устинович, Волинський Борис Пилипович, Марченко Тимофій Платонович, Чумак Микола Трохимович, Головатий Дмитро Меркурійович, Романський Віктор Іванович та інші.

У 1944 році героїчними зусиллями тих, хто залишився в тилу, було відновлено роботу підприємства. У перший післякупатійний сезон завод виробив 200 тонн цукру, що становило 1,2% максимального довоєнного виробництва **1935 року**. Аж до самої перемоги у **1945 році** підприємство постачало стратегічно важливий солодкий пісок на фронт, чим вносило свою лепту в справу Великої Перемоги.

На підприємстві й сьогодні шанують традиції: у святий день Великої Перемоги над ворогом низько схиляють голови перед пам'яттю тих, хто не повернувся з фронтів Великої Вітчизняної, і вшановують тих, хто на своїх плечах виніс тяготи війни. Не так часто випадає їм, убіленим сивиною

літнім людям, зібратися разом, згадати своїх побратимів. Але є такий день, коли відкладаються найневідкладніші справи. Це священний День Перемоги!

Промисловий розвиток

Протягом перших післявоєнних п'ятирічок завод почав поступово нарощувати свою потужність за рахунок модернізації та оновлення устаткування.

У 1951 році було перероблено 122,68 тис. тонн буряків при середньодобовій переробці 1135,9 тонн і вироблено 18,7 тис. тонн білого цукру. Вихід цукру становив 14,85% до ваги буряків.

Завод упевнено крокував у ногу з часом: здійснювалося переоснащення технологічного устаткування, виробництво йшло стаханівськими темпами.

Досі пам'ятають на підприємстві передовика соціалістичного змагання - **А.Ю. Черепенка**, який на честь ХХ-го з'їзду КПРС був відзначений високою державною нагородою того часу. А.Ю. Черепенко все життя пропрацював на підприємстві - спочатку слюсарем, а згодом, отримавши вищу освіту, начальником зміни. Публікація про нього була надрукована в газеті «Радянська Україна».

У 1958-1965 роках було проведено комплексну реконструкцію Саливонківського заводу: встановлено дві безперервнодіючі дифузійні установки колонного типу продуктивністю по 1500 тонн буряків кожна; нову удосконалену фільтраційну установку в сокоочисному цеху; автоматизовану 4-корпусну випарну станцію з концентратором загальною поверхнею нагріву 8800 м², яка була здатна забезпечити роботу заводу з добовою продуктивніс-

Випарвання буряків в кагатах, 1960-ті роки

Колектив цеху КППА, 1960-ті роки

Продуктове відділення, 1960-ті роки

Загальний вигляд заводу, 1958 рік

ттю 3,83 тис. тонн буряків; побудовано новий продуктивний цех, де встановлені вакуум-апарати ємкістю по 500 центнерів утфелю і поверхнею нагріву 255 м² кожний. Для кристалізації утфелю 3-го продукту застосовувалися утфелемішалки з дисковою поверхнею охолодження ємкістю до 500 центнерів утфеля. Для сушіння цукру застосовувалась високопродуктивна компактна сушильна установка з попередньою подачею повітря по зонах. У рамках реконструкції було побудовано ТЕЦ паропроодуктивністю 72 тонни пари/год. з турбогенератором потужністю 6000 кВт та здано в експлуатацію галерею зі стрічковими транспортерами довжиною 360 метрів для подачі віджатого жому в жомову яму і на завантаження в автомашини. Повністю механізовані завантажувально-розвантажувальні роботи, а також роботи з укладки та транспортування буряків.

Зведено механізований склад вапняку з козловим краном, механізований склад цукросировини з насосною станцією підйому буряків, гідротранспортерами і асфальтними дорогами.

За період реконструкції заводу **1958-1965 роки** побудовано шість 16-квартирних житлових будинків і два 44-кімнатних гуртожитки.

За високі показники роботи, впровадження нової техніки та технології, механізації та автоматизації трудомістких робіт і удосконалення організації виробництва **у 1964 році** Саливонківський цукровий завод був нагороджений дипломом II ступеня ВДНГ СРСР, а **в 1965 році** - дипломом Виставки передового досвіду в народному господарстві УРСР.

Вісім передовиків заводу були нагороджені медалями ВДНГ СРСР. Серед них золотою медаллю - слюсар А.Е. Таран; срібною: головний інженер В.О. Чайкун, слюсарі дільниці КВП П.І. Осипенко та А.З. Кузьменко; М.М. Рябчун та інші - бронзовими медалями.

У цей період двадцять працівників заводу були удостоєні орденів і медалей. Орденом Леніна була нагороджена апаратниця Е.К. Загородня.

Все життя на підприємстві пропрацював монтер заводу Маркар Мусійович Загородній - з 1919 по 1970 рік. На заводі й сьогодні пам'ятають його.

У 1970 році Саливонківський цукровий завод було нагороджено Ленінською ювілейною почесною грамотою ЦККПРС, грамотами Президії Верховної Ради СРСР та Ради Міністрів СРСР і ВЦРПС.

Але на досягнутому колектив не зупинився - підприємство продовжували зміцнювати.

З 1971 року по 1975 рік потужність переробки була доведена до 5 тис. тонн на добу, тобто побудований фактично новий завод на існуючих виробничих площах.

У 1975 розпочали масштабне будівництво, внаслідок якого **до 1998 року** на підприємстві було оновлене практично все виробниче обладнання, побудовані нові цехи та відділення, збудовано ряд об'єктів соціально-культурного призначення.

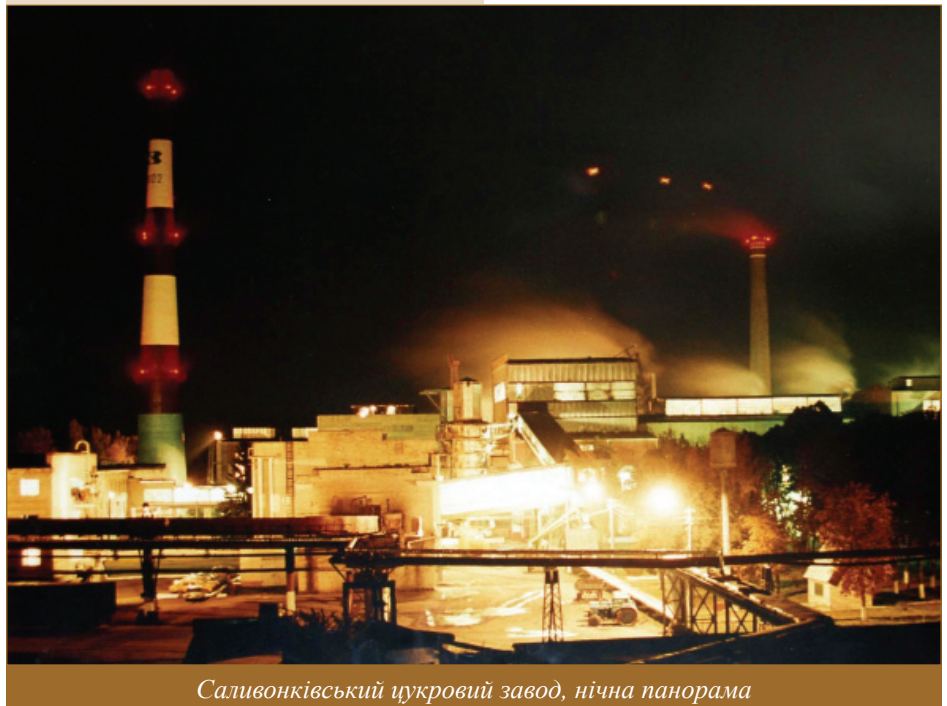
Зокрема, **з 1975-1982 роки** було збудовано і здано в експлуатацію 11 основних об'єктів та побудовано 5 житлових будинків на 127 квартир.

А з 1982-1988 роки - збудовано і здано в експлуатацію 9 основних об'єктів та побудовано 2 житлових будинки на 42 квартири.

Роки незалежності

Перші роки після здобуття незалежності відзначились великими сподіваннями на краще майбутнє. Потужна промисловість, що перейшла в спадок від Радянського Союзу, дозволила певний час підтримувати рівень економіки.

Саливонківський цукровий завод, як ніколи потужний, на початку 90-х продовжував розширювати виробництво. Так, у

Саливонківський цукровий завод, нічна панорама

Анатолій Андрійович та Тетяна Володимирівна Засухи, власники заводу

1991 році на підприємстві було вироблено рекордні 53 тисячі тонн цукру - найбільший обсяг за всю історію заводу.

Але через різкий перехід від планової до ринкової економіки, завод стикнувся з неочікуваними для себе проблемами. Через брак сировини у **1995 році** підприємство почало створювати власну сировинну зону. А у **1996 році** вперше в історії заводу проводилась переробка цукру-сирцю, який надходив з Бразилії, Тайваню, Куби. Завод переробив 113,14 тисяч тонн жовтого сирцю, виробивши 108,97 тонн цукру-піску білого.

З червня **1995 року по лютий 1996 року** Саливонківський цукровий завод було приватизовано і реорганізовано у відкрите акціонерне товариство.

На той час завод мав борг у 43 мільйони гривень, а також заборгованість із заробітної плати, невідремонтоване виробниче обладнання, а головне – зневірений колектив. Надію на майбутнє та стабільність заводчанам принесла приватизація підприємства. На щастя завод отримав ефективних та дієвих власників. З їх приходом справи пішли вгору. Родина Засух - Анатолій Андрійович та Тетяна Володимирівна, - без перебільшення вдихнули життя в помираюче підприємство. Задля повернення йому колишньої слави, було докладено чималих зусиль: підібраний досвідчений директор заводу, зроблені значні інвестиції в роз-

виток сировинної зони та реконструкцію основних цехів виробництва тощо.

У **1997 році** головою правління ВАТ «Саливонківський цукровий завод» було обрано Ключіна Миколу Никоновича. Головування Миколи Никоновича - людини надзвичайно працелюбної, творчої і відповідальної за доручену справу, - допомогло в ті часи врятувати цукровий завод від повного банкрутства. Великий досвід організаторської та керівної роботи, глибоке розуміння сучасних економічних законів дали йому змогу знайти оптимальне розв'язання найскладнішої проблеми - забезпечення підприємства цукросировиною. Починаючи з **1997 року** підприємство почало відновлю-

Святкування 125-річчя заводу, 1998 рік

вати свої позиції на цукровому ринку України, поступово формуючи сировинну зону, зменшуючи собівартість виробництва. Завод самостійно почав вирощувати цукрові буряки на орендованих площах у 2 тисячі гектарів. З цією метою у **1998 році** на заводі було створено структурний підрозділ з виробництва сільськогосподарської продукції.

У тому ж **1998 році** заводчани урочисто відзначили 125-річний ювілей підприємства. Зі святом підприємство вітали численними грамотами та нагородами.

Нагороди та дипломи

Важкими були перші кроки, але вже у **2002 році** урожайність цукрових буряків склала 468 ц/га, а виробництво цукру з власної сировини становило понад 10 тис. тонн, обсяг виробництва цукру в цілому зріс до 32 тис. тонн на рік. У тому ж **2002 році** за рішенням Київського міського управління підприємство посіло 4 місце в номінації «Кращий роботодавець 2002 року».

За сезон 2003 року Саливонківський цукровий завод виробив 40,8 тис. тонн цукру-піску, посівши перше місце серед підприємств цукрової галузі України.

За значні досягнення у виробництві підприємство було неодноразово нагороджене відзнаками найвищого рівня. **26 серпня 2004 року** Саливонківський цукровий завод було нагороджено Почесною грамотою Кабінету Міністрів України «За вагомий внесок у забезпечення розвитку агропромислового комплексу і впровадження високоефективних тех-

Комплекс робіт з автоматизації парових котлів котлов, 2012-2013 роки

Модернізація продуктового відділення, 2013 рік

Центрифуги фірми ВМА

Модернізація насосного господарства, 2013 рік

У 2013 році була здійснена модернізація теплової схеми заводу, реконструкція продуктового цеху та установка 5 вакуум-апаратів I-го продукту. Також встановлені 9 центрифуг фірми ВМА, утфелерозподільники та насоси найкращих світових виробників.

Завод сьогодні

Саливонківський цукровий завод сьогодні – це потужне підприємство, яке міцно стоїть на ногах. Без перебільшення можна сказати, що завод входить до когорти найкращих виробників цукру в Україні.

Високоякісний цукор, що тут виробляють, споживають не тільки в Києві та області, але й по всій Україні. На експорт відвантажують гранульований жом.

Підприємство не зупиняється на досягнутому. Велику увагу приділяють сьогодні питанням підвищення енергоефективності виробництва, автоматизації і комп'ютеризації виробничих та технологічних процесів, рекон-

струкції систем та цехів, покращенню земельних угідь власної сировинної зони.

Трудовий колектив

Головною умовою розвитку і стабільності Саливонківського цукрового заводу ось уже 140 років є його трудовий колектив. У цьому твердо впевнені на підприємстві. В сезон виробництва тут працює понад 700 робітників.

На заводі цінують і розвивають кадровий потенціал. Підвищують фаховий рівень робітників, направляючи їх на навчання та підвищення кваліфікації до Національного університету харчових технологій та Інституту післядипломної освіти НУХТ.

Профспілкою підприємства, яку очолює Усенко В.І., організуються екскурсійні поїздки, діти працівників мають можливість їздити до оздоровчих таборів, проводяться різноманітні культурні заходи.

За свою 140-річну історію на заводі працювали тисячі людей. Всіх їх об'єднувала любов та по-

нологій». У 2004 року завод також став лауреатом міжнародного академічного рейтингу популярності «Золота Фортуна».

У 2012 році на заводі розпочали масштабну модернізацію виробництва, спрямовану на збільшення у 2014 році виробничої потужності до 7 тис. тонн переробки цукрових буряків на добу, впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій. Обсяг інвестицій в реконструкцію заводу вже складає понад 250 млн. грн.

Зокрема, у 2012 році на Саливонківському цукрозаводі був проведений монтаж, введення в експлуатацію жомопресового відділення, жомосушки та грануляційного відділення. Були введені 2 нові котли продуктивністю 75 тонн пару/год.

Інженерно-технічні працівники

Колектив заводу, 2013 рік

вага до рідного підприємства. З покоління в покоління тут працювали цілими династіями. Добре відомі родини Осіпенків, Ліпців.

Представником династії є і директор заводу Павло Миколайович Рябчун, адже династія Рябчунів веде свою історію з дня відкриття заводу в 1873 році. Ще його прадід Меркурій Кирилович працював на колишній гуральні, дід Михайло Меркурійович був монтером ремонтно-силового цеху. Досі пам'ятають і особливо шанують батька Павла Миколайовича - Миколу Михайловича. Свою долю з підприємством він пов'язав п'ятнадцятилітнім хлопчиком у школі фабрично-заводського навчання, а згодом став завідувачем механічної майстерні. Численними грамотами, подяками, цінними подарунками відзначена звитязна

праця ветерана протягом шести десятиліть.

Вже довгий час традиції своїх пращурів продовжує Павло Миколайович. Пройшовши довгий трудовий шлях від помічника варщика утфелю, у 2012 році він очолив завод.

«Злагоджений, дружній колектив є запорукою успіху. Історія нашого підприємства, його досягнення - наша гордість. Починаючи з далекого 1873 року, коли завод було здано в експлуатацію, і до сьогоднішнього дня нашу історію роблять люди. Саме люди є найціннішим скарбом. Адже об'єднання та устаткування можна придбати за декілька днів, а колектив формується роками, десятиліттями. Ми пишаємось тим, що на підприємстві працюють високопрофесійні люди. Поруч з молодими фахівцями трудяться досвідчені професіонали, які вирощують кадри для заводу. Це дає впевненість у майбутньому, тверду віру в те, що завод буде стабільно працювати ще не одне десятиріччя. Головне - професійно займатися своєю справою. Тоді ви зможете надихнути тих, хто працює поруч з вами», - зазначає Павло Миколайович.

Сьогодні на підприємстві працюють такі високопрофесійні кадри: Руденко Наталія Юріївна - заступник директора по виробництву; Томшина Надія Миколаївна - заступник директора по сировині; Меліхова Олена Ігорівна - головний технолог; Баліцький Михайло Володимирович - головний інженер; Андрійцев Ігор Іванович - головний механік; Ляшенко Петро Олександрович - головний енергетик; Дьяков Ігор Михайлович - начальник ТЕЦ; Заєць Олександр Іванович - начальник КІ-ПіА; Скоря Надія Григорівна - завідувач сировинною лабораторією; Зубченко Надія Михайлівна - головний бухгалтер; Осіпенко Людмила Павлівна - головний економіст та багато інших.

Довгі роки добросовісної праці віддали заводу ветерани: Мельник Антоніна Климівна, Мельник Ніна Іванівна, Лучинська Олександра Михайлівна, Желяк Віктор Йосипович, Яценко Іван Степанович, Григоренко Юрій Федорович, Старий Анатолій Онуфрійович, Головатий В'ячеслав Федорович, Корнієнко Валентина Борисівна, Шевченко Борис Гнатович, Лютий Олександр Григорович, Люта Любов Юхимівна, Крамар Станіслав Іванович, Таран Анатолій Іванович, Півоваров Леонід Борисович, Титарчук Людмила Василівна, Демський Роман Вацла-

Колектив лабораторії

Павло Миколайович Р'ябчун,
директор заводу

вович, Пятк'янін Анатолій Аврамович, Радченко Ольга Павлівна, Кошик Олександра Опанасівна, Шадура Сергій Андрійович, Круглик Володимир Михайлович, Сахно Анатолій Васильович, Осіпенко Павло Іванович, Осіпенко Марія Кирилівна (нагороджена орденом Трудової Слави III-го ступеня), Ревін Яків Олександрович, Шкуренко Надія Василівна, Кукла Петро Зосимович, Кириченко Василь Іванович, Перерв'їн Володимир Михайлович та багато інших працівників.

Успішно працює на підприємстві й нове покоління фахівців: Григоренко Євген Вікторович, Корнієнко Олександр Борисович, Іваник Ігор Миколайович, Ткач Василь Іванович, Матусевич Олександр Олександрович, Яценко Петро Андрійович, Корнієнко Володимир Вікторович, Черношкур Сергій Володимирович, Круглик Микола Юрійович, Желяк Роман Борисович, Погорілий Андрій Миколайович, Тарасюк Василь Григорович, Ведмідь Лариса Василівна, Ярова Лілія Олександрівна, Панько Світлана Василівна, Марцик Наталія Миколаївна.

Вихідці з заводу сьогодні працюють у Національній асоціації цукровиків України: Галацан Лідія Андріївна – головний технолог НАЦУ «Укрцукор», та Єрмоленко Леонід Олександрович – заступник начальника виробничо-технічного управління.

Завод у різні часи очолювали досвідчені фахівці своєї справи та талановиті організатори.

Загальний вид заводу, 2013 рік

Першим директором був Шкорина, після нього до **1917 року** підприємством управляв К. Нарбут. Першим директором цукрового заводу в післяреволюційний період **з 1924 по 1928 роки був Кубрик**. Після цього підприємство очолювали такі директори:

- 1930 - 1934 рр. - П.В. Мозоль.
- 1935 - 1937 рр. - М.І. Дорошенко
- 1938 - 1941 рр. - С.Д. Ілюхін
- 1944 - 1945 рр. - С.Я. Шепель
- 1945 - 1948 рр. - Ф.Ф. Черкасов
- 1948 - 1958 рр. - В.І. Крошка,
А.М. Дутов
- 1959 - 1963 рр. - Я.Р. Прядко
- 1963 - 1968 рр. - І.Т. Максимович
- 1968 - 1975 рр. - М.А. Ляшенко
- 1975 - 1982 рр. - О.С. Засць
- 1982 - 1988 рр. - Л.Л. Собуцька
- 1988 - 1997 рр. - І.В. Бур'яненко
- 1997 - 2006 рр. - М.Н. Клюкін
- 2005 - 2006 рр. - В.П. Тавлуй
- 2006 - 2008 рр. - М.М. Стельмах
- 2007 - 2008 рр. - В.М. Косован
- 2008 - 2009 рр. - О.В. Бойко
- 2009 - 2012 рр. - В.А. Богомол
- з 2012 р. - П.М. Р'ябчун

Перспективи розвитку заводу – стабільна робота

У тому, що без **власниці заводу Тетяни Володимирівни Засухи** підприємство не було б таким, яким є зараз, сьогодні ніхто не сумнівається.

Герой України, народний депутат України III, IV, V та VI

Т.В. Засуха
у Верховній Раді України

скликань, доктор сільськогосподарських наук, кандидат біологічних наук, талановитий керівник та організатор, благодійниця, активний громадський та політичний діяч – це все про Тетяну Володимирівну Засуху. Саме вона своєю дбайливою,

бурякоцукрове виробництво – це перспективна галузь. Саме тому, в модернізацію вкладаємо значні інвестиції», - зазначила Тетяна Володимирівна.

«Мета, яку я ставлю перед собою як власник, це, в першу чергу, стабільна та ефективна

робота заводу, добробут колективу підприємства. Важко перебільшити стратегічне значення заводу, адже він несе велике соціальне навантаження – це сотні робочих місць, податки до місцевого бюджету, підтримка інфраструктури смт. Гребінки.

але твердою рукою, вже багато років керує Саливонківським цукровим заводом.

У свій час завдяки Тетяні Володимирівні, завод було врятовано від банкрутства.

Сьогодні це успішне підприємство, яке крокує в ногу з часом, а колектив заводу упевнено дивиться в майбутнє.

«Саливонківський цукровий завод – це підприємство з багатою історією, з традиціями. І я надзвичайно горда тим, що свій 140 ювілей завод зустрічає сучасним та з модернізованою виробничою базою. Незважаючи на поточні кризові явища в цукровій промисловості, я упевнена, що при розумному та сучасному підході до справи,

звичайно ж, завод – це не лише обладнання, а в першу чергу, його колектив. Саме завдяки команді професіоналів, людям, які вкладають душу в свою справу, Саливонківський цукровий завод сьогодні є одним з найуспішніших в Україні за технологічними та економічними показниками. І разом з колективом ми докладемо максимум зусиль для того, щоб і надалі підприємство займало передові позиції, підтримувало свою славу одного з найуспішніших підприємств цукрової промисловості України», - зазначила Тетяна Володимирівна Засуха. ■

Вітаємо з Ювілеєм!

За довгі роки наполегливої праці колектив Саливонківського цукрового заводу досяг багатьох професійних вершин, завдяки чому підприємство є одним з лідерів в цукровій галузі України. За високу якість продукції та значні досягнення у виробництві підприємство та його працівники багаторазово відзначалися нагородами найвищого ґатунку.

Цей ювілейний виробничий сезон трудовий колектив Саливонківського цукрового заводу зустрічає повний оптимізму, готовий до нових трудових звершень!

Від щирого серця бажаємо Вам, шановні колеги, міцного здоров'я та благополуччя, згуртованості й нових горизонтів для подальшого розвитку. Нехай кожен наступний ювілей буде відзначений новими перемогами! Щастя, процвітання, успіхів і удачі в досягненні поставлених цілей!

Національна асоціація цукровиків України

Використані джерела

- 1) Архівні матеріали та фото, надані ПАТ «Саливонківський цукровий завод»
- 2) Матеріал «Історична довідка», підготовлений на основі книги «Моє рідне село» М.П. Тарана [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : <http://grebinky.org.ua/about/istorichna-dovidka>
- 3) Перерва В.С. Графи Браницькі: підприємці та меценати. - Біла Церква: Вид. Пшонківський О. В., 2010. - 269 с. - ISBN 978-966-2083-77-4
- 4) Чернецький Є. Браницькі. – Біла Церква: Пшонківський О. В., 2011. - 736 с. - ISBN 978-617-604-001-9
- 5) История сахара в России и на Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : <http://www.ukrsugar.kiev.ua/history>

Автори: Полторак В.В., Сидоренко Н.В.